

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL ELNÖKE

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 16. ☎: 1363 Bp. Pf. 24.
☎: 311-5884, 312-7424 Fax: 332-6312
e-mail: obh@obh.birosag.hu

30.022-21/2013.OBH

AZ ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL ELNÖKÉNEK ELŐTERJESZTÉSE A HOZZÁTARTOZÓK KÖZÖTTI ERŐSZAK MIATT ALKALMAZHATÓ TÁVOLTARTÁSRÓL SZÓLÓ 2009. ÉVI LXXII. TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRA

A törvény hatályba lépése óta szerzett bírói tapasztalatok, a jogalkalmazás nehézségeinek bíróságok általi jelzései azt igazolják, hogy a megelőző távoltartásra vonatkozó szabályozás egyes részterületein kizárólag jogalkotással elhárítható hiányosságok, jogértelmezéssel ki nem küszöbölhető problémák állnak fenn. A javasolt módosítások célja ezen túlmenően a törvény jelenlegi koncepciójának keretei között a megelőző távoltartás hatékonyságának növelése, az elbírálás időszerűségének javítása. Kiemelendő, hogy Magyarországgal szemben egyre erősödő nemzetközi elvárás a megelőző távoltartás intézményének hatékonyabbá tétele.

Bírósági ügyforgalmi adatok a megelőző távoltartás elrendelése iránt indult ügyekben:

	2010. év			2011. év			2012. év		
	érkezett	befejezett	folyamat- ban maradt	érkezett	befejezett	folyamat- ban maradt	érkezett	befejezett	folyamat- ban maradt
Ideiglenes megelőző távoltartás felülvizsgálata	448	447	6	272	275	3	251	251	3
Megelőző távoltartás	1901	1907	23	2078	2070	31	2166	2150	47

Az ügyforgalmi adatok alapján a rendőrség által elrendelt ideiglenes megelőző távoltartások száma csökkenő tendenciát mutat, míg a hatályba lépés óta eltelt időben megelőző távoltartások száma növekedett. A jogalkalmazók által felvetett problémákkal együtt értékelve a statisztikai adatok is igazolják a távoltartás szabályai hatékonyabbá tételének szükségességét.

A fenti célokat szolgálja a javaslatban szereplő hozzátartozói fogalom-meghatározás bővítése (javaslat 1. pontja), az eljárás hatékonyságát növelő új szabályok (javaslat 2-3. pontjai), valamint a megelőző távoltartás időtartamának felemelése (javaslat 3.1. pontja).

Mindezek alapján a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. sz. törvény 76. § (1) bekezdésének d) pontjában foglalt jogkörömben eljárva jogszabályalkotás kezdeményezésére teszek javaslatot az alábbiak szerint.

1. A törvény 1. §-ához: a hozzátartozó fogalma

Javaslat:

Az 1. § (5) bekezdésének módosítása:

„(5) E törvény alkalmazásában hozzátartozónak kell tekinteni a Ptk. 685. § b) pontjában meghatározott közeli hozzátartozókat és hozzátartozókat, valamint a volt házastársat, a volt bejegyzett élettársat, **a volt élettársat**, a gondnokot, a gondnokoltat, a gyámot, a gyámoltat.”

Indokolás:

A bíróságok tapasztalata egyöntetű abban a tekintetben, hogy a törvény alanyainak meghatározása túl szűk, abból hiányzik a hozzátartozók közti bántalmazás leggyakoribb alanyai közé tartozó volt élettárs. A bírósági gyakorlat – a nemzetközi példákat követve – kiskorú gyermekes volt élettárs esetében a megelőző távoltartást (csak analógia alapján) a gyermek védelme érdekében biztosítani tudja, gyermektelen volt élettárs esetében erre sincs lehetőség.

Fentiek alapján az alanyi kör kibővítése indokolt annak érdekében, hogy az állam a törvényben védett jogi érdekek oltalmát hatékonyabban biztosítsa.

2. A 15. §-hoz: a személyes meghallgatás

Javaslat:

A 15. § (1)-(3) bekezdése kiegészül:

„15. § (1) Az eljárás során a bíróság a felek személyes meghallgatását legalább egyszer köteles megkísérelni. **A személyes meghallgatásra szóló idézés kézbesítése iránt a bíróság – szükség esetén faxon vagy elektronikus úton – a rendőrséget is megkeresheti. Szabályszerű az idézés, ha a fél a meghallgatásról igazolhatóan értesült.**

(2) Hivatalból indult eljárásban a döntéshozatalnak nem akadály, ha a meghallgatáson személyesen egyik fél sem jelenik meg.

(3) Kérelemre indult eljárásban, ha a bántalmazott kérelmező személyesen nem jelenik meg és távolmaradását alapos indokkal nem menti ki, továbbá ha a kérelem nem tartalmazza a 14. § (3) bekezdésében meghatározottakat, a bíróság az eljárást megszünteti. Kérelemre indult eljárásban nem akadály a döntés meghozatalának az, ha a bántalmazó nem jelenik meg személyesen a meghallgatáson. **Erre a feleket a személyes meghallgatásra szóló idézésben figyelmeztetni kell.**”

A 15. § (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) **A személyes meghallgatáson a bíróság – a rendőrségi iratokban vagy a kérelemben foglaltakra, így különösen a bántalmazás módjára, rendszerességére, a bántalmazott kiszolgáltató helyzetére figyelemmel – a bántalmazott és a bántalmazó egymás jelenlétében való meghallgatását részben vagy teljes egészében mellőzheti. Indokolt esetben a bíróság**

gondoskodik annak megakadályozásáról is, hogy a bántalmazott és a bántalmazó a bíróság épületében személyesen találkozzon. A határozatot ilyen esetben a 16. § (3) bekezdésének megfelelő alkalmazásával kell közölni és a feleknek átadni.”

Indokolás:

A törvény 16. § (3) bekezdése lehetővé teszi a bíróság *határozatának* a rendőrség közreműködésével való kézbesítését. E lehetőség biztosítása szükséges – a rendkívül szoros eljárási határidőkre figyelemmel – az *idézés* kiadása érdekében is, mely megoldás egyébként megfelel a törvény alkalmazása során kialakult gyakorlatnak. A jogintézmény speciális jellege miatt az idézés szabályszerűségére külön törvényi rendelkezés szükséges.

A (3) bekezdés kiegészítése a megfelelő tájékoztatás érdekében szükséges.

A javasolt új (7) bekezdéshez: figyelemmel arra, hogy a nemperes eljárásban érintett felek viszonya tipikusan elhúzódó, súlyos konfliktussal terhelt, szükséges annak biztosítása, hogy a Pp. által előírt személyes megjelenésre vonatkozó szabályoktól eltérően a személyes meghallgatás lefolytatása során a bíróság a bántalmazott kérelmezőnek – a bántalmazó kérelmezett jogait nem csorbító – hatékony eljárási védelmet nyújtson. Ez a megoldás egyaránt szolgálja a kérelmező személye védelmét és nyilatkozattételének befolyásmentességét.

3. A 16. §-hoz: a bíróság határozata

3.1. A megelőző távoltartás időtartama, az előzetes végrehajthatóság

Javaslat:

A 16. § (2) bekezdése módosul és a § új (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A megelőző távoltartást a bíróság legfeljebb [harminc] *hatvan* napra rendelheti el. Indokolt esetben – különösen a bántalmazás súlyosságára, az ismételt elkövetésre figyelemmel – a megelőző távoltartás legfeljebb kilencven napra is elrendelhető.

(2a) A bíróság határozata fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható. A bíróság által elrendelt megelőző távoltartás kezdőnapja a bántalmazóval való közlés (kézbesítés) napja. Hivatalból indult eljárásban, ha a bíróság a megelőző távoltartást elrendeli, a rendőrség által elrendelt ideiglenes megelőző távoltartás hatálya a bíróság határozatának közléséig, de legfeljebb 3 munkanappal meghosszabbodik. A bíróság határozatában arra is figyelmezteti a bántalmazót, hogy a távoltartó határozat szabályainak megszegése elzárással is büntethető szabálysértést valósít meg.”

Indokolás:

A jogalkalmazói tapasztalatok alapján a jelenlegi, harminc napra elrendelhető megelőző távoltartás nem jelent hatékony szankciót a hozzátartozók közti erőszak megakadályozása érdekében. A megelőző távoltartás jelenlegi maximális időtartama mellett az intézkedés sokkal inkább beavatkozó, mint megelőző jellegű. Az ENSZ Nőkkel Szembeni Hátrányos Megkülönböztetés Minden Formájának Felszámolásáról szóló Egyezmény (CEDAW) nemzeti jelentésének védele során tapasztalható volt az az elvárás, hogy a távoltartás időtartamának növelése elkerülhetetlen. A javaslat ennek kíván eleget tenni, két lépcsős

megoldással: „alap esetben” felemeli a megelőző távoltartás maximális időtartamát hatvan napra, emellett mérlegelési lehetőséget biztosít a bíróságnak annak érdekében is, hogy az eset körülményei alapján legfeljebb kilencven napos megelőző távoltartást is elrendelhesse.

A törvény az ideiglenes megelőző távoltartó határozat esetében rendelkezik arról, hogy az ott elrendelt távoltartás a jogorvoslat benyújtására tekintet nélkül végrehajtható (12. § (3) bekezdése), illetőleg annak hatálya a bíróság által elrendelt távoltartás hatályának beálltával szűnik meg (16. § (4) bekezdése).

A bíróság által elrendelt megelőző távoltartás esetében – különösen a kérelemre indult eljárásokban – jelenleg nincs pontos törvényi lehetőség az előzetes végrehajthatóság kimondására, erre a Pp. 231. § megfelelő alkalmazása sem ad módot. A törvény alapján jelenleg nem egyértelmű az sem, mikor áll be a távoltartás hatálya. A jogalkalmazói gyakorlat szerint a távoltartásról hozott határozat hatálya a bántalmazóval történt közléssel beáll, az esetleges jogorvoslatnak a határozatban megállapított kötelezettség teljesítésére halasztó hatálya nincs. A javaslat ezt a törvény egyéb szabályaival összhangban álló gyakorlatot ülteti át a törvény szövegébe.

A javaslat az ideiglenes megelőző távoltartás és a bíróság által elrendelt megelőző távoltartás folyamatosságát is biztosítja.

A szabályozást kiegészíti a bíróság tájékoztatási kötelezettsége a távoltartás szabályai megszegésének következményeiről, figyelemmel arra, hogy végrehajtás hiányában (16. § (6) bekezdés) jelenleg ez az egyetlen szankciója a bírói rendelkezés megsértésének.

3.2. A kézbesítés

Javaslat:

A 16. § (3) bekezdése kiegészül:

(3) A bíróság a határozatát a meghallgatás alkalmával közli a felekkel, azt nekik átadja. Ha a meghallgatáson a bántalmazó nem jelent meg, a bíróság – szükség esetén faxon vagy elektronikus úton – a rendőrség útján intézkedik a kézbesítésről. A rendőrség köteles a határozat kézbesítéséről gondoskodni és a kézbesítés megtörténtéről a bíróságot haladéktalanul tájékoztatni.

Indokolás:

A Pp. kézbesítési szabályainak megfelelő alkalmazása érdekében a 16. § (3) bekezdésének pontosítása szükséges a bíróság és a rendőrség közti iratküldés hatékonyabbá, gyorsabbá tétele érdekében, mely megoldás egyébként a gyakorlatban kialakult jogalkalmazásnak megfelel.

3.3. A jogorvoslat és a másodfokú eljárás

Javaslat:

A 16. § további (7)-(9) bekezdésekkel egészül ki:

(7) A bíróság határozata ellen a közléstől számított három munkanapon belül van helye fellebbezésnek. A fellebbezést a jogosult a személyes meghallgatáson szóban is bejelentheti.

(8) Fellebbezés bejelentése esetében az elsőfokú bíróság – ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra letelt – az iratokat haladéktalanul felterjeszti a másodfokú bírósághoz. A felek a fellebbezésre észrevételeiket közvetlenül a másodfokú bíróságnál tehetik meg.

(9) A másodfokú bíróság a fellebbezést az iratok alapján, 3 munkanapon belül bírálja el. Az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésének a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nincs helye. A másodfokú bíróság határozatát a rendőrség útján közli a felekkel.

Indokolás:

A nemperes eljárás céljára, a gyors és hatékony intézkedés érdekében szükséges egyrészt a jogorvoslati határidő lerövidítése, másrészt a bírói irat felterjesztésének, a fellebbezésre tehető észrevételeknek a szabályozása. A javaslat célja az, hogy a másodfokú bíróság időszerűen, az elrendelt megelőző távoltartás időtartamának legkorábbi szakaszában dönthessen a fellebbezésekről. Ezt a célt szolgálja a hatályon kívül helyezés lehetőségének korlátozása is. A hatályon kívül helyezés indítványozását tehát a javaslat szerint a felek – valamint az ügyész – csak szűk körben, a Pp. 252. § (1) bekezdése szerinti eljárási hibák miatt indítványozhatják. Ezzel megszűnik annak lehetősége, hogy a megelőző távoltartás időtartamának leteltét követően is hatályon kívül helyezés miatt további eljárás folyjék. A javaslat nem érinti a felülvizsgálat lehetőségét, annak fenntartása továbbra is indokolt.

Budapest, 2013. május 9. napján

Dr. Handó Tünde